

Б О С Ч Д Ђ В Н Ч Д
М О А Е Р Ј Д

B O S A N Ć I C A M O D E R N A

Moderna geometrijska interpretacija bosančice — dvanaest stilova, Mono rez za terminal, vlastiti brojevi i simboli, alternativne historijske forme, Nerd Font izdanje. Slobodan font pod OFL 1.1 licencom.

ΠΟΚΛΟΝ ΒΟΣΧΗΡΙΚΟΜ ΠΡΟΑΥ

Poklon bosanskom narodu · Mujo Murić · Cazin, 2026.

Босанџица је писмо старе Босне. Њиме су писале поглавце банди и краљева, књиге крстјана и братара, писма беговских кућа — и клесара камен стецака.

Bosančica je pismo stare Bosne. Njime su pisane povelje banova i kraljeva, knjige krstjana i fratara, pisma begovskih kuća — i klesan kamen stećaka.

Na tlu srednjovjekovne Bosne susrela su se četiri pisma: grčko i latinsko, glagoljica i ćirilica. Ćirilica je postala domaće pismo — i tu se, stoljećima oblikovana bosanskom rukom, profilirala u posebnu varijantu: bosansku ćirilicu, danas najpoznatiju pod imenom **bosančica**^{1,2}. Njena posebnost vidi se na prvi pogled: slovo **đerv**, zaštitni znak pisma, kojim su zapisivani glasovi đ i ć; slovne forme kojih drugdje u ćirilici nema; i jednostavnost — dok je ostala ćirilica nad slovima nosila mnoštvo znakova, bosančica je zadržala samo titlu¹. U nauci se naziva i **zapadnom ćirilicom**; u užem smislu ime označava brzopis 15.–19. stoljeća, a razvoj pisma prati se od 11. stoljeća^{1,2}.

- 10.–12. st.** **Humačka ploča** — najstariji ćirilski spomenik Bosne i Hercegovine, uklesan na Humcu kod Ljubuškog; nauka je najčešće smješta u 11. stoljeće, a o tačnoj dataciji rasprava još traje³.
- 29. 8. 1189.** **Povelja Kulina bana** — najstariji poznati službeni akt pisan narodnim jezikom na cijelom slavenskom jugu^{2,4}; ban Kulin jamči Dubrovčanima slobodu trgovine po Bosni. Ispisao ju je „Radoje banov pisar“; sačuvana je u tri primjerka — jedan, po mnogima izvorik, u Sankt Peterburgu, dva u Dubrovniku⁵.
- 1393.** **Batalovo evanđelje** — za bosanskog dostojanstvenika, tepčiju Batala Šantića, piše dijak Stanko Kromirijanin; sačuvani listovi danas su u Sankt Peterburgu⁶.
- 1404.** **Hvalov zbornik** — krstjanin Hval — pripadnik Crkve bosanske, samostalne crkve srednjovjekovne Bosne — ispisi i oslikava za vojvodu Hrvoja Vukčića najljepše iluminirani rukopis te crkve, danas u Bologni⁷. Istom je vojvodi glagoljaš Butko upravo tih godina pisao Hrvojev misal — Bosna je pisala na dva pisma⁸.
- 1404.** **Kočerinska ploča** — u Kočerinu kod Širokog Brijega klesari ispisi epitaf Vignja Miloševića: 25 redova, jedan od najdužih natpisa ispisanih bosančicom — a njome su progovorili i mnogi stećci⁹.
- 1611.** **Divković, „Nauk krstjanski“** — bosanski franjevac Matija Divković štampa u Veneciji prvu knjigu bosanskog autora na narodnom jeziku i bosančici; za nju su livena posebna bosanička slova¹⁰.
- 15.–19. st.** **Krajišnička pisma** — age i kapetani Bosanske krajine stoljećima vode prepisku bosančicom; sačuvano je na stotine pisama^{2,11}.
- do sred. 20. st.** **Begovica** — u muslimanskim porodicama pismo živi u privatnoj prepisci kao „begovica“ ili „begovsko pismo“; kako su ga posebno njegovale žene, zvali su ga i „žensko pismo“. Sačuvano je pismo sina majci iz 1953. godine¹².
- 2016.** **UNESCO** — stećci, kameni svjedoci bosančice, upisani su na Listu svjetske baštine: 28 nekropola u četiri države¹³.
- 2026.** **Bosančica Moderna** — pismo dobija savremenu digitalnu formu. Priča ide dalje.

Od banske kancelarije do begovske avlije — devet stoljeća. Bosančicom su pisali vladari i dijaci, krstjani i fratri, klesari, kapetani Krajine i begovske kćeri. Malo koje pismo u Evropi može ispričati takvu priču.

VHŹđ Ź€ БOCđŹVHŹđ?

MIRNO, ČINJENICAMA

O bosančici se i danas čuje svašta: da je „samo srpska cirilica“, da je „zapravo hrvatska cirilica“, pa i da s Bosnom nema prave veze. Nauka na sve to odgovara mirno — činjenicama.

Jeste cirilica — i to niko ne krije. Bosančica je varijanta cirilice: tako je opisuju svi ozbiljni izvori, i bosanski i hrvatski i međunarodni^{1,2}. Ali varijanta s vlastitim licem — posebnim slovima, pojednostavljenim nadrednim znacima, prepoznatljivim formama. Spor koji se oko nje vodi nikada nije bio paleografski. Bio je i ostao — spor o imenu².

Imena su se mijenjala — pismo nije. I sam Divković je 1611. svoja slova zvao „srpskim“ — dok mu je mletački štampar za istu knjigu lio najmanje deset slova kakvih u drugim cirilskim štamparijama nije bilo¹⁰. U Dalmaciji su isto pismo zvali „arvatskim pismom“ i „poljičicom“; nauka ga je kasnije krstila kao bosanicu, bosančicu, bosansku cirilicu, zapadnu cirilicu, hrvatsko-bosansku, bosansko-dalmatinsku...² Toliko imena za jedno te isto pismo ne govori ništa o pismu — a mnogo o vremenima koja su ga imenovala.

Pisale su ga sve vjere stare Bosne. Krstjani Crkve bosanske njime su ispisivali svoje zbornike⁷; franjevci njime štampali nauk za narod¹⁰; dubrovačka kancelarija njime vodila prepisku s bosanskim dvorom¹; u muslimanskim kućama živjelo je kao begovica do u 20. stoljeće¹². Pismo koje su stoljećima dijelile konfesije jedne zemlje ne može biti ekskluzivno vlasništvo nijedne nacije.

Prisvajanja su mlađa od pisma — stoljećima. Nacionalne atribucije — i ona koja bosančicu proglašava isključivo „hrvatskom cirilicom“, i ona koja je svodi na puku „zapadnu varijantu srpskog brzopisa“ — rođene su u filološkim školama 19. i 20. stoljeća, u doba kada su se nacionalne ideje gradile i na baštini². Pismo je tada već imalo sedam stoljeća života na bosanskom tlu. A u onome bitnom i jedna i druga škola priznaje isto: posebnu, prepoznatljivu varijantu cirilice zapadnog areala².

Čija je, dakle? Bosanska — po tlu na kojem je nastala, trajala i najduže se očuvala¹¹; i svačija — po svim rukama koje su je pisale. Bosančici ne treba mit da bi bila naša. Dovoljna joj je istina: povelja iz 1189., kamen stećaka, venecijanska štampa iz 1611., begovska pisma do jučer. Ovaj font je nastavak te priče — ne spomenik, nego živo pismo.

qzbykd

AZBUKA S LATINSKIM I ĆIRILIČNIM PAROM — NAUČI ČITATI BOSANČICU

q q A a · A a	b b B b · Б б	h h V v · В в	g g G g · Г г	Δ Δ D d · Д д	€ € E e · Е е
* * Ž ž · Ж ж	z z Z z · З з	h h I i · И и	z z J j · Ј ј	k k K k · К к	Λ Λ L l · Л л
m m M m · М м	n n N n · Н н	O o O o · О о	π π P p · П п	p p R r · Р р	C c S s · С с
т т T t · Т т	ġ ġ Ć ć · Ћ ћ	u u U u · У у	φ φ F f · Ф ф	h h H h · Х х	ч ч C c · Ц ц
v v Č č · Ч ч	Ђ Ђ Dž dž · Љ љ	ш ш Š š · Ш ш	đ đ Đ đ · Ќ ќ	Љ Љ Lj lj · Љ љ	N ħ Nj nj · Њ њ

Veliko slovo se kuca velikim, malo malim — malo se ispisiuje kao umanjeno veliko (small caps), kao na starim natpisima u kamenu. Za strane riječi tu su i QQ Hh Xx Yy (Q W X Y).

КУКАШ

KUCAŠ LATINICU ILI ĆIRILICU — ISPISUJE SE BOSANČICA

Велика слова дају pune форме, мала слова умањене — Сарајево и сарајево.

Velika slova daju pune forme, mala slova umanjene — SARAJEVO i sarajevo.

Ђ и Џ се аутоматски вежу у једно слово: Ђџамија, Џеџмал, Џџеп.

DŽ i dž se automatski vežu u jedno slovo: džamija, Džemal, DŽEP.

Лј и Нј кукаш природно: Лјепота, нјеговати — или кирилично Љ и Њ једним знаком.

LJ i NJ kucaš prirodno: ljepota, njgovati — ili ćirilčno Љ и Њ једним znakom.

Радо и кирилицом: Сарајево, Босна и Херцеговина.

Радо и ћирилицом: Сарајево, Босна и Херцеговина.

Њагласци и дијакритике (v1.596): мѹк · љћк · вђба · данъс — Опцио+е па а даје á; ту су и ı ě š ž.

Naglasci i dijakritika (v1.596): mŭk · ľċk · vďba · dānâs — Option+e pa a daje á; tu su i ı ě š ž.

Бројеви и знакови су властити: 1189. година, 100%, питање? узвик! @ € \$ # & *

Brojevi i znakovi su vlastiti: 1189. godina, 100%, pitanje? uzvik! @ € \$ # & *

Zamka: u riječima poput „nadživjeti“, gdje se d i ž slučajno sretnu, isključi ligaturu za tu riječ (u Pagesu i Wordu kroz postavke fonta; na webu: font-variant-ligatures: none).

ԽՈՐՀԱՆՈՒՄԻ ՇՈՒՆԻՔ

ALTERNATIVNE HISTORIJSKE FORME — SS01–SS04

SLOVO O — TRI LICA

osnovno · blagi oval

ՇՈՐՀ ՕԿՕ ՄՕՐԵ

ss01 · tradicionalno (disk)

ՇՕՐՀ օԿօ ՄօՐԵ

ss03 · okruglo (pun krug)

ՇՈՐՀ ՕԿՕ ՄՕՐԵ

T · Š · P — TRADICIONALNI ZUPCI

osnovno · rotirane forme

ՄՄՊՊ ՄՕՍԼՕ ՄՐԽՎ

ss02 · tradicionalni zupci

ՅԵՎԷ ԷՕԺԼՕ ԷՐԽՎ

Č · L · F · Đ — UGLASTE FORME

osnovno · tradicionalne
(v1.400)

ՎԷԼՕ ՓԻԼՏԻՐ ԼՅԻՎ

ss04 · uglaste forme

ՍԷՍՕ ԷԽՍՏԻՐ ՍՅԻՎ

НДРНЗДЧНЗЕ СЛОНО НН

PRVOBITNE I PROBANE FORME — SS05-SS15

PRVOBITNE FORME — E · S · D · N · Ž · Ć · X · Љ · Њ

osnovno · nove forme

СНЗЕЖЕ ГРНЗЕЖАО ЛВАН Х

ss05 · sve prvobitne
odjednom

СНЗЕЖЕ ГРНЗЕЖАО ЛВАН Х

ss10 · samo N (svako
slovo ima svoj set)

СНЗЕЖЕ ГРНЗЕЖАО ЛВАН Х

SLOVO K — RASTAVLJENI LUKOVI

osnovno · stablo i luk

КДМЄЈ КВЛАД КРВГ

ss06 · rastavljeni lukovi

КДМЄЈ КВЛАД КРВГ

SLOVO G — GLAGOLJSKA KVAČICA

osnovno · čista gama
(prvobitna)

ГРДА ГОРД ГЛДС

ss13 · glagoljsko G s
kvačicom

ГРДА ГОРД ГЛДС

YKΛZYH H dPH d4H d

KORAK PO KORAK – PO APLIKACIJAMA I SISTEMIMA

SET	IME U FONTU	ŠTA MIJENJA	PREGLED
ss01 · set 1	Tradicionalno malo O	O postaje disk s tačkom	⦿
ss02 · set 2	Tradicionalni zupci	T, Š i P u starim uspravnim formama	⦿⦿⦿
ss03 · set 3	Okruglo O	O postaje pun krug	◯◯◯
ss04 · set 4	Uglaste forme	Č, L, F i Đ u uglastim varijantama	⦿⦿⦿⦿
ss05 · set 5	Prvobitne geometrijske forme	E, S, D, N, Ž, Ć, X, Љ i Њ odjednom vraća na forme ranijih verzija	⦿⦿⦿⦿ X
ss06 · set 6	Rastavljeni lukovi (K)	K postaje dva rastavljena luka	⦿⦿⦿⦿
ss13 · set 13	Glagoljsko G (kvačica)	G postaje glagoljska forma s kvačicom (v1.590–v1.600)	⦿⦿⦿⦿
ss07–ss15 · set 7–15	Prvobitno E ... Prvobitni X	jedan set po slovu iz ss05 (ss13 = glagoljsko G; pregled: ss10)	⦿⦿⦿⦿

Pages

MACOS – ISTO U TEXTEDIT, KEYNOTE, NUMBERS

1. Označi tekst.
2. Format ▶ Font ▶ Show Fonts (⌘T).
3. Klikni dugme s tri tačke gore lijevo ▶ Typography...
4. Otvori „Alternative Stylistic Sets“ → štikliraj set.

Setovi su prikazani svojim imenima (tabela gore). Na starijim macOS verzijama umjesto tri tačke stoji zupčanik.

Pages

IPADOS

1. Stylistic setovi načalost nisu dostupni u Pagesu na iPadu (postoje samo ligature).
2. Font instaliraš kroz Settings ► General ► Fonts.
3. Za garantovan izgled: dokument uredi na Macu ili podijeli kao PDF.

Microsoft Word

WINDOWS

1. Brzo: Home ▶ Text Effects and Typography (A sa sjajem) ▶ Stylistic Sets — galerija s pregledom.
2. Precizno: Ctrl+D ▶ Advanced ▶ OpenType Features ▶ Stylistic sets → izaberi broj seta.

Word pali jedan set odjednom i prikazuje samo brojeve — broj nađi u tabeli gore. Galerija traži moderni .docx format.

Microsoft Word

MACOS

1. Označi tekst.
2. Format ▶ Font (⌘D) ▶ kartica Advanced.
3. OpenType Features ▶ Stylistic sets → izaberi broj seta.

Kao i na Windowsu: jedan set odjednom, samo brojevi.

LibreOffice Writer

LINUX · WINDOWS · MACOS

1. Format ▶ Character ▶ kartica Font ▶ dugme Features...
2. Štikliraj željene setove (može više odjednom!) → OK.

Od verzije 7.5 setovi nose svoja prava imena. Prečica za znalce: u polje imena fonta upiši **Bosančica Moderna:ss03&ss04**.

Web i terminal

CSS · KITTY

1. CSS: `font-feature-settings: "ss02"` (više: `"ss03"`, `"ss04"`).
2. Kitty: `font_features BosancicaModerna-Regular +ss01` (po stilu).

Za dijeljenje dokumenta s garantovanim izgledom — na svakom sistemu, svakom uređaju — najsigurniji je PDF.

ЋЃМНННЅЃ

GLAVNA FAMILIJA 12 STILOVA + MONO 6 + NERD FONT IZDANJE

Regular

ПОНЕЛТЃ КУЛНЃЃ БЃЃЃ 1189

Medium

ПОНЕЛТЃ КУЛНЃЃ БЃЃЃ 1189

Bold

ПОНЕЛТЃ КУЛНЃЃ БЃЃЃ 1189

Italic

ПОНЕЛТЃ КУЛНЃЃ БЃЃЃ 1189

Medium Italic

ПОНЕЛТЃ КУЛНЃЃ БЃЃЃ 1189

Bold Italic

ПОНЕЛТЃ КУЛНЃЃ БЃЃЃ 1189

BOSANČICA MODERNA MONO — ZA TERMINAL I KOD

```
$ #H0dMH
BOCđŦđЧ
$ €ЧНО "ПОНЕЛЅЃ, 29. 8. 1189." | #Ч -#
4
# ЪЃНЃОРМЃЃ АЃЛНЅЃ — КОЛОЃЃ ОСМЃЅЃ РЃНЃЃ
```

Cijela familija u jednom fajlu: **BosancicaModerna.ttc** (macOS) — za Windows pojedinačni **.ttf** fajlovi. **Mono** rez nosi svih šest stilova s uniformnom širinom znaka (bez DŽ ligature — dva znaka ostaju dvije kolone): **BosancicaModernaMono.ttc**. Za programerske ikone tu je **Bosančica Moderna Nerd Font** (**BosancicaModernaNerdFont.ttc**).

ЛНЧЕЈЧД

SIL OPEN FONT LICENSE 1.1

Овај фонт је слободан. Користи га, дијели га, угради га — у књигу, апликацију, натпис, тетоважу. Завијек бесплатан.

Ovaj font je slobodan. Koristi ga, dijeli ga, ugradi ga — u knjigu, aplikaciju, natpis, tetovažu. Zauvijek besplatan.

Bosančica Moderna je objavljena pod SIL Open Font License 1.1: dozvoljena je upotreba, izmjena i distribucija, i u komercijalnim projektima; sam font se ne smije prodavati samostalno, a izvedeni fontovi nasljeđuju istu licencu pod drugim imenom.

- [1] Hrvatska enciklopedija (LZMK), mrežno izdanje: natuknica „bosančica“.
- [2] Fikret Midžić, „Bosančica (zapadna ćirilica) kroz odabrana krajišnička pisma“, *Memorabilika* 1(1), 2018.
- [3] Marko Vego, „Humačka ploča“, *Glasnik Zemaljskog muzeja*, n.s. XI, Sarajevo 1956.
- [4] Dževad Jahić, *Bošnjački narod i njegov jezik*, Sarajevo 1999. (prema [2]).
- [5] Arhiv Federacije BiH: „Povelja Kulina bana — temeljni dokaz postojanja Bosne“.
- [6] *Katalog rukopisa bosanske crkvenoslavenske pismenosti* (M. Kardaš i sur.), Sarajevo.
- [7] Hrvatska enciklopedija: natuknica „Hvalov zbornik“.
- [8] Hrvatska enciklopedija: natuknica „Hrvojev misal“.
- [9] Marinka Šimić, „Jezik i pismo Kočerinske ploče“, *Vitko* III, 2004.
- [10] British Library, European Studies Blog: „Christian Doctrine for Slavonic People“, 2014.
- [11] Lejla Nakaš, *Jezik i grafija krajišničkih pisama*, Slavistički komitet, Sarajevo 2010.
- [12] Muhamed Hadžijahić, „Građa o posljednjim ostacima bosančice u nas“, *Analizirani Gazi Husrev-begove biblioteke* XI–XII, Sarajevo 1985. (s građom V. Bogićevića, 1952–53).
- [13] UNESCO World Heritage List: „Stećci — Medieval Tombstones Graveyards“, dosje 1504, upis 15. 7. 2016.

Historijske tvrdnje u ovoj brošuri provjerene su unakrsno u više nezavisnih izvora (juni 2026); sporne datacije označene su kao sporne, a tvrdnje koje provjeru nisu prošle — izostavljene.

Bosančica Moderna v1.610 · glavna familija 12 stilova + Mono 6 (+ Nerd Font) · SIL Open Font License 1.1 · dizajn: Mujo Murić, Cazin · brošura složena u Bosančici Modernoj, generisana iz koda projekta.